

Frege Felsefesinde 'Fonksiyon - Argüman' Ayrımının Yargıdaki İşlevi ve 'Değer' Teriminin Çok Anlamlılığı Üzerine

Diler Ezgi Tarhan*

* Dr. Öğr. Üyesi
İstanbul Gelişim Üniversitesi
İktisadi İdari ve Sosyal
Bilimler Fakültesi Sosyoloji
Bölümü
detarhan@gelisim.edu.tr
İstanbul / TÜRKİYE

Öz

Bu makaleyle yapılmak istenen, 20.yy felsefesinin öncü filozoflarından Gottlob Frege'nin, aritmetik önermeleri, sembolik bir mantık dili aracılığıyla formelleştirme girişiminin nişanesi olan formel mantık terminolojisini irdelemek ve 'fonksiyon - argüman' ayrımını yargılara nasıl uyguladığını serimlemektir. Öte yandan bu ayrım açısından önem arz eden 'değer' teriminin üç farklı anlamda kullanılmış olmasından doğan çelişkileri bertaraf edebilmek amacıyla 'argüman değeri', 'fonksiyon değeri' ve 'doğruluk değeri' kavramları arasındaki ayrım açıklanmaktadır. Bu ayrım nezdinde 'değer' teriminin üç farklı kullanımı, üç farklı terim üzerinden ifade edilmeye çalışılmaktadır. 'Değer', 'fonksiyon değeri' ve 'doğruluk değeri' kavramları yerine sırasıyla, 'argüman', 'düşünce' ve 'gönderim' kavramlarının kullanılması önerilmekte ve bu önerinin dayanakları açıklanmaktadır. Bahsi geçen konuya dair bir şeyler söyleyebilmek için filozofun, yargıları, formel mantık diliyle ifade etme tarzına ve fonksiyon-argüman ayrımına da değinilmesi gerektiği için 'değer' terimine dair terminolojik analize, bu konular özetlendikten sonra geçilecektir. Dolayısıyla bu makale, Frege terminolojisinde 'değer' teriminin taşıdığı farklı anlam ve işlevlerden doğabilecek bir belirsizliğin önünü almak üzere 'fonksiyon-argüman' ayrımını, 'değer' terimi rehberliğinde açıklamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gottlob Frege, fonksiyon, argüman, değer, 20.yy felsefesi.

Gönderim / Received:

02.02.2022

Kabul / Accepted:

28.10.2022

Alan Editörü / Field

Editor:

Yurdağül Kılınç

The Function in The Proposition of The 'Function - Argument' Discrimination in The Philosophy of Frege and on The Polysemy of The Term "Value"

Abstract

The aim of this article is to examine the formal logic terminology of Gottlob Frege, which is the sign of the attempt to formalize arithmetic propositions through a symbolic logic language, and to demonstrate how Gottlob Frege, one of the pioneer philosophers of 20th century philosophy, applies the 'function-argument' distinction to judgments. On the other hand, the distinction between the concepts of "argument value", "function value" and "truth value" is explained in order to eliminate the contradictions arising from the use of the term "value" in three different meanings, which is important for this distinction. In the light of this distinction, three different uses of the term 'value' are tried to be expressed through three different terms. Instead of the concepts of 'value', 'function value' and 'truth value', it is suggested to use the concepts of 'argument', 'thought' and 'reference', respectively, and the basis of this suggestion is explained. Since it is necessary to mention the philosopher's way of expressing his judgments in the language of formal logic and the function-argument distinction in order to say

something about the subject in question, after these subjects are summarized, the terminological analysis of the term 'value' will be examined. Therefore, this article explains the 'function-argument' distinction under the guidance of the term 'value' in order to avoid an ambiguity that may arise from the different meanings and functions of the term 'value' in Frege terminology.

Keywords: Gottlob Frege, function, argument, value, 20th century philosophy.

GİRİŞ

Frege, Jena Tıp ve Doğabilimi Topluluğu'na (*Jenaische Gesellschaft für Medicin und Naturwissenschaft*) 10 Ocak 1879'da "Kavram Yazısının Uygulamaları" (*Anwendungen der Begriffsschrift*) ve 27 Ocak 1882'de "Kavram Yazısının Amacı Üzerine" (*Über den Zweck der Begriffsschrift*) adında iki ayrı konuşma yapmıştır (Frege, 2020). Akabinde hem bu sunumları desteklemek hem de fonksiyon hakkındaki görüşlerini genişletmek üzere 9 Ocak 1891'de "Fonksiyon ve Kavram" (*Funktion und Begriff*) (Frege, 2008) adında üçüncü bir konuşma daha yapmıştır. Bu konuşmada 'matematiksel fonksiyon' kavramından ne anladığını ve bu kavramın neden bir isim ya da herhangi bir sözcük olarak değil de 'kavram' olarak düşünüldüğünü açıklamıştır. 'Fonksiyon' kavramını genel olarak "içinde x gibi bir bileşen barındıran matematiksel ifade" olarak tanımlayan filozof, örneğin " $x=2$ " için " 2.2^3+2 " hâline gelen " $2x^2+x$ " ifadesinin, x'in bir fonksiyonu olduğunu söylemektedir (Frege, 2008, s. 2-3). Çalışmamızda, işte bu yüklemel ifadelerin 'anlam-gönderim' ve 'kavram-kaplam' ayrımları üzerinden nasıl formüle edildiğini, 'fonksiyon-argüman' ayrımından hareketle açıklamak ve bu ayrıma bağlı olarak 'değer' teriminin çok anlamlı kullanımından kaynaklanan anlam belirsizliklerini bertaraf etmek niyetindeyiz.

'Anlam-Gönderim' Ayrımından 'Kavram-Nesne' Ayrımına

Frege, ifadelerin 'anlam'ı (*Sinn*) ile 'gönderim'i (*Bedeutung*) arasında bir ayrım yapmıştır (Frege, 1892b, s. 25-50): 'Anlam', dilde bir nesneyi temsil eden ifade; 'gönderim' ise anlam ile kast edilen nesnedir. Örneğin teleskopla Ay'ı incelediğimizde Ay'ın teleskop merceğine düşen imgesi, onun anlamını; Ay'ın kendisi ise onun gönderimini karşılamaktadır. Bu ikisi dışında bir de insanın zihninde canlanan bir Ay imgesi vardır ki o da herkesin hayal gücüne göre değişkenlik arz eden kişisel bir Ay tasarıma (*Vorstellung*) tekabül etmektedir. Öznel ve özgün yapıdaki tasarımları, nesnellik arz eden anlamlardan da gönderimlerden de ayrı tutan ve mantık alanının dışında bırakan filozof, dilde nesnel bir anlam ihtiva eden tümcelerinin mantıksal analizini yaparak gönderimler kümesine ulaşmaya çalışmaktadır. Keza '2' sayısının işaret ettiği sayı nesnesi onun gönderimi, dilde bu sayı nesnesini imleyen '2' rakamı ise bu sayı nesnesinin anlamıdır. Dolayısıyla '2⁴' ifadesiyle '4²' ifadesinin anlamları farklı; gönderimleri (16) aynıdır. Tam da bu nedenle eş gönderimli ifadeler arasında bir aynılık veya kaplamalar arası eşdeğerlik bağıntısı kurulabilmektedir. Nitekim " $2^4 = 4^2$ " diyebildiğimiz gibi " $2+3 = 6-1$ " de diyebilmekteyiz. Bu örnekten de anlaşıldığı üzere eşitliğin iki yanında bulunan işlemler arasında bir eş-gönderimlilik bulunmakta, her iki ifade de '5' nesnesine göndermekte; ancak bu gönderim dilde, farklı göstergeler üzerinden ifade edilmekte; bu nedenle de dildeki anlamları ayrı ifadeler üzerinden sunulabilen ortak gönderimli ifadeler arasında eşitlik bağıntısı kurulabilmektedir. Frege, aynı örneği, 'Akşam Yıldızı' ve 'Sabah Yıldızı' ifadeleri üzerinden de verir. Nitekim Babilliler, her ikisi de 'Venüs'ü ifade eden bu iki ifadeyi, gördükleri yıldızı, iki ayrı yıldız zannederek sanki de iki farklı yıldız işaret ediliyormuş gibi kullanmışlardır. Oysa 'Akşam Yıldızı' da 'Sabah Yıldızı' da aynı yıldız ifade eden iki farklı isimdir. Bu nedenle bu ifadeler, dildeki anlam bakımından farklı; ancak gönderimleri (Venüs) bakımından aynıdır.

Frege, 'anlam' ile 'gönderim' arasında yaptığı ayrımın bir türevini de "kavram (*Begriff*) ile nesne (*Gegenstand*)" (Frege, 1892a, s. 192-205) arasında yapmakta; bu ayrıma bağlı olarak fonksiyonun aldığı

argüman ne olursa olsun tüm fonksiyonların bir kavram olarak düşünülmesi gerektiğini savunmaktadır. Elbette burada fonksiyon ile kast edilenin ne olduğunu ifade etmek gerekir: Frege'ye göre fonksiyon, dildeki mantıksal formun formel taşıyıcısıdır. Bu boşluklu ifade, 'Kümeler Kuramı' nezdinde 'kavram - kaplam' ilişkisi veya bir argümanın kavramın 'altına düşme/düşmeme' ilişkisi üzerinden birçok mantıksal bağıntıya işaret ettiği bir 'fonksiyon - argüman' ayrımına indirgenebilir. 'Kaplama', fonksiyonun temsil ettiği kavram altına düşen argümanlar alanıdır. Fonksiyon boşluğunu oluşturan 'x', 'y' gibi değişkenleri 'argüman' olarak ifade eden Frege, bu argümanlar kümesinin 'nesne' statüsündeki kaplamına 'değerler alanı' (*Wertverlauf*) demektedir. Fonksiyonun kendisi, içerdiği argümanlar kümesinin nesnelere mi, yoksa kavramlardan mı oluştuğundan bağımsız biçimde 'kavram' statüsünde görülür. Frege, "Anlam ve Gönderim Üzerine Tahliller" (Frege, 1971, s. 25-26) adlı metninde, kavram kaplamının ise her halükârda bir 'nesne' statüsünde görülmesi gerektiğini ifade etmiştir. Yani değerler alanı ister nesnelere ister kavramlardan oluşsun, her halükârda bir küme olarak 'nesne' statüsündedir. "Fonksiyon ve Kavram" (Frege, 2008, s. 17-39) adlı metninde yargıların 'fonksiyon - argüman' ayrımına dayalı yorumunu geliştiren filozof, bu formülasyon üzerinden 'kaplamı boş küme olan kavramlar' ile 'kaplamı boş küme olmayan kavramlar' arasında bir sınıflandırma yapmış; akabinde aynı sınıflandırmayı, kaplamı boş küme olmayan farklı kavram türleri arasında da gerçekleştirmiştir.

Frege'ye göre değerler alanı nesnelere oluşan kavramlar, 'birinci düzey kavramlar'; değerler alanı kavramlardan oluşan kavramlar ise 'ikinci düzey kavramlar'dır. Başka bir deyişle, altına 'birinci düzey kavramlar'ın düştüğü kavramlar, 'ikinci düzey kavram' konumundadır ve kaplamındaki 'birinci düzey kavramlar'ın bir niteliğine yüklenir. Dolayısıyla 'birinci düzey kavramlar' nesnelere bir özelliğini (*Eigenschaft*); 'ikinci düzey kavramlar' ise kavramların bir niteliğini (*Merkmal*) ifade eder. Görüldüğü gibi Frege burada nitelik (*Merkmal*) ile özellik (*Eigenschaft*) arasında bir ayrım yapar. 'Özellik', nesnelere; 'nitelik' ise kavramlara özgüdür. Bu nedenle nesnelere bir özelliğini dile getiren kavramlar, 'birinci dereceden kavram' statüsünde görülürken; kavramların bir niteliğini ifade eden kavramlar ise 'ikinci düzey kavram' statüsünde görülmektedir (Frege, 2007, ss.47-48 & Frege, 2007, ss.147). Bu iki grup dışında bir de altına hiçbir nesne ya da kavram düşmeyen, yani kaplamı boş küme olan kavramlar vardır ki, Frege bunlara 'doğruluk değerinden yoksun kavram' veya 'sahte özel ad' demektedir. Ancak burada Frege'nin, kaplamı boş küme olan kavramlara sahte de olsa bir 'ad' yakıştırmaması yapması, onun bu grup kavramları 'nesne' olarak düşündüğü yanlışını doğurmamalıdır. Nitekim Frege birçok metninde 'kavram terimi' (*Begriffswort*) ile 'özel ad' (*Eigennamen*) terimini aynı anlama gelecek şekilde kullanmıştır (Frege, 1971, s. 34 & Mayer, 2011, s. 158). Dolayısıyla Frege'nin 'sahte özel ad' şeklinde adlandırdığı gönderimsiz kavramlar da halâ fonksiyonel bir 'kavram' kategorisindedir. Bu kavramların 'birinci düzey kavramlar' ile 'ikinci düzey kavramlar'dan tek farkı, fonksiyonun hiçbir argümanla doldurulmaması; bu nedenle de boşluklu ifadenin hiçbir değerle doldurulmamasıdır. Öte yandan Frege, kaplamı boş küme olmayan (birinci ve ikinci düzey) kavramların hem bir anlama hem de bir gönderime sahip olduğunu savunurken; kaplamı boş küme olan kavramların ise bir anlama sahip olabilmelerine karşın gönderimden yoksun olduklarını ileri sürmektedir. Yani hiçbir argümanla doldurulmayan fonksiyonlar, dilde anlamlı biçimde ifade edilebilir olsa da doğruluk değerinden yoksun olan kavramlardır. 'Sahte özel ad' olarak nitelediğimiz bu genel kavramlara 'doymamış fonksiyon' (*ungesättigte Funktion*) diyen filozof, kaplamı boş küme olmayan tüm diğer kavramları ise 'doymuş fonksiyon' (*gesättigte Funktion*) olarak adlandırmaktadır. Frege'deki bu 'doymuş ve doymamış kavramlar' ayrımı, şüphesiz ki Husserl'in 'tamamlanmış ve tamamlanmamış edimler' (*vollständige- und unvollständige Akte*) ayrımını çağrıştırmaktadır. Özetle Frege'de yüklemel doğadaki bir fonksiyonun yargıda kazandığı doğruluk değeri, o fonksiyon kavramının altına düşen argüman üzerinden belirlenmekte; fonksiyon değerinden yoksun tümceler ise hiçbir doğruluk değerine göndermemektedir.

'Söylenen-Kast Edilen' Ayrımından 'Fonksiyon-Argüman' Ayrımına

Frege, geliştirdiği "*Kavram Yazısı*" (*Begriffsschrift*) (Frege, 1879, s. 15-18) ile doğal dilin anlam belirsizliklerinden kurtarmaya çalıştığı aritmetiği, kavramsal bir zeminde temellendirmeye çalışırken formel teorilerdeki olası sıkıntıları da göz ardı etmemiştir (Frege, 2007, s. 185). Nitekim modern sembolik mantık alanında bile içeriksiz olduğu addedilen simgelere içerik atfetme yanlılığına düşülebilmektedir. Oysa Frege'nin 'anlam' ile 'gönderim' arasında yaptığı ayırım, tam da bu karmaşayı önlemek üzere simgelerin 'söylediği' ile 'kast ettiği' arasındaki farkı gözler önüne sermektedir. Örneğin " $2.2^3 + 2$ " ifadesinin içeriği, kast ettiği '18' sayısı iken bu ifadenin anlamı ise topyekün bu işlemin kendisidir. Yani meselenin özü, ifadenin biçimi değil, içeriğidir ki içerik de 'kast edilen' olarak gönderim üzerinden gösterilmektedir. Öyleyse " $2.2^3 + 2$ " ifadesinin gönderimi, '18' sayal sayısının ya da " 3.6 " işleminin içeriğiyle aynıdır. " $2.2^3+2 = 3.6$ " eşitliğinde ifade edilen şey ise tam olarak şudur: Sağ taraftaki göstergeler (" 2.2^3+2 "), sol taraftaki göstergelerle (" 3.6 ") aynı gönderime ('18') sahiptir. Demek ki " 2.2^3+2 " ifadesiyle " 3.6 " ifadesinin dildeki ifadesi (anlamı) farklı; kast ettiği nesne (gönderim) ise aynıdır. Frege bu durumu şöyle izah etmektedir: "İsimler kulağa farklı geldiği için sanki hoş kokulu menekşe, '*viola odorata*' dan farklı bir şeymiş gibi anlaşılır. Oysa göstergeler arası farklılık, gösterilen şeyi farklı kılmaya yetmez" (Frege, 2008, s. 3)." Bizim sayısal eşitlikler üzerinden izah ettiğimiz durumun, bahsi geçen 'menekşe' (*viola odorata*) örneğinde daha belirgin ve anlaşılır olmasının sebebi ise şüphesiz ki duyulanabilir bir şeye ait olmasından ötürüdür. Oysa aynı bağıntıyı sayısal eşitlikler üzerinden ifade ettiğimizde, sayal sayılar duyulanamaz olduklarından mesele, aynı açıklıkta anlaşılabilir (Helmholtz, 1887, s. 17-52).

Öte yandan Frege, göstergelerin gönderimini göz önünde bulundurmadan hiçbir sayının herhangi bir aritmetik özelliğinden söz edemeyeceğimizi savunur. Nitekim bir sayının ya da matematiksel işlemin gerçekten neyi kast ettiği bilinmedikçe tanımı da verilemez. Yani herhangi bir şeyin tanımlanabilmesi için göstergenin ne anlama geldiğinin ve neyi kast ettiğinin bilinmesi şarttır. Bu nedenle Frege'nin 'anlam - gönderim' ayrımı, aritmetik nesnelere kavramsal bir tanımına ulaşılabilmesi konusunda aritmetiğe sağlam bir zemin hazırlamıştır. Gerçekten de günün birinde yeni sayal sayılar ortaya çıkabilir ve şimdikilerin yerini tutabilir, ya da bilinen sayılar birbiri yerine kullanılabilir; örneğin Arap sayal sayılarının Latince muadilleri yerine geçtiğini hayal edebiliriz (Frege, 2008, s. 4)... Demek ki göstergelerin formel biçimi ve anlamı değişebilir, ancak onlarla kast edilen gönderim aynı kaldığı sürece, göstergenin kullanım değerlerinden hiçbir şey eksilmez. Ayrıca zaten eş-gönderimli ifadeler arasındaki farkın tam olarak nerede olduğu da tartışmalıdır. Örneğin " $1+1$ ", " $3-1$ " ve " $6:3$ " ifadelerinin hepsi de aynı gönderime ('2') sahiptir. Bu ifadeler arasındaki fark, birincisinde iki gösterge arasında toplama işlemi; ikincisinde çıkarma işlemi vs. kullanılması mıdır? Bilâkis gösterge komple değişmekte, fakat kast edilen içerik aynı kalmaktadır. Bu nedenle örneğin " $6:3$ " ifadesinin gönderimi, "3 ile çarpıldığında 6 sonucunu veren sayı" veya " $3-1$ " ifadesinin gönderimi, "1 ile toplandığında 3 sonucunu veren sayı" şeklinde tanımlanabilir (Frege, 2008, s. 4). Aksi hâlde " $x^2=4$ " eşitliğinin nasıl olup da " $+2$ " ve " -2 " köklerine sahip olduğunu açıklayamazdık (Frege, 2008, s. 5). Görüldüğü gibi 'anlam - gönderim' ayrımı bize eş-gönderimli fonksiyonlar arasında eşitlik bağıntısı kurabilme imkânı verir. Örneğin " $2.x^3+x^3$ " gibi bir ifade, yüklemel bir fonksiyon olarak düşünülür ve 'x' argümanı yerine gelen değerlere bağlı olarak işlem, farklı bir fonksiyon sonucuna gönderir; gönderdiği sonucun doğruluğuna / yanlışlığına göre de bir doğruluk değerine sahip olur. Örneğin " $2.x^3 + x^3$ " ifadesi " $x=1$ " argümanı için '3' sonucuna götürürse 'doğru', bunun dışındaki tüm diğer sonuçlar için 'yanlış' değerine göndermektedir. Demek ki doğruluk değeri, fonksiyonun gönderdiği değer ile fonksiyonu tamamlayan argüman arasındaki bağıntıya göre belirlenmektedir.

Frege, Kant'ın 'sentetik-apriori' yapıda olduğunu iddia ettiği aritmetik ve geometrik önermeler kabulünü, görüsellüğün geometride kabul edilebilir olduğunu düşünerek geometrik önermeler için

tasdiklese de aritmetik alanında görüden mutlak surette kaçındığı için aritmetik alanında bu kabulü benimsemez ve Kant'ın aksine aritmetik önermelerin 'analitik' yapıda olduğunu savunur. 'Fonksiyon – argüman' ayrımını analitik geometriye de uygulayan Frege, farklı argümanlar üzerinden fonksiyonun gönderdiği değerleri ordinal düzlemde saptamaya imkân tanımıştır. Öyle ki argüman, bir apsisin sayısal değeri; ona karşılık düşen fonksiyon değeri de bir noktanın ordinatının sayısal değeri olarak ele alındığında, görüde eğrisel olarak tecrübe edilebilir olan bir noktalar kümesi elde edilir. Eğri üzerindeki herhangi bir nokta, bir argümanla birlikte o argümanın bağlantılı olduğu fonksiyon değerini karşılamaktadır. Böylece " $y=x^2-4x$ " gibi bir parabol sözkonusu olduğunda 'y' değişkeni, fonksiyon değerini (ordinatın sayısal değerini), 'x' değişkeni ise argümanı (apsisin sayısal değerini) verecektir. Keza " $y=x(x-4)$ " fonksiyonu da aynı argüman için yukarıdaki fonksiyonla aynı değere gönderecektir. Dolayısıyla " $y=x^2-4x$ " fonksiyonundan elde ettiğimiz eğri, " $y=x(x-4)$ " fonksiyonundan elde ettiğimiz eğriyle aynı olacaktır. Bu da şu anlama gelir ki " $x(x-4)$ " fonksiyonu, " x^2-4x " fonksiyonuyla aynı değer alanına sahiptir. Yani her iki fonksiyon da aynı argümanlarla tamamlanıp aynı argümanlar için aynı fonksiyon değerini vermektedir. Burada ulaşılan " $x^2-4x = x(x-4)$ " ifadesi, eşitliğin sağında ve solundaki ifadelerin bir argümanla tamamlandıktan sonra gönderdikleri fonksiyon değerlerinin eşitliğini ifade eder. Frege bu eşitliği, fonksiyondaki argüman göstergesini Yunanca bir sesli harfle (ϵ) değiştirip bütün ifadeyi parantez içine alarak ve ifadenin önüne de argüman göstergesini imlemek için kullandığı Yunanca harfin yumuşak seslisini yerleştirerek sembolize etmiştir: $\epsilon(\epsilon^2 - 4\epsilon)$. Böylece fonksiyonun değerler alanı olan " x^2-4x ", " $\alpha(\alpha-4)$ " ile ifade edilmekte; nihayetinde fonksiyonların değer alanları arasındaki eşitliği ifade eden şöyle bir sonuçla karşılaşılmaktadır: " $\epsilon(\epsilon^2-4\epsilon) = \alpha(\alpha-4)$ " (Frege, 2008, s. 8). Frege'ye göre bu tip eşitliklerde ifade edilen genellik, ne eşitliğin yalnızca sol tarafında, ne yalnızca sağ tarafında, ne de eşitliğin kendisinde içerilmekte; bilakis eşitliğin genelliği, 'x' argümanının yerini tutan " $f(x)$ " veya " $F(x)$ " ifadeleri üzerinden ifade edilmektedir. Ayrıca fonksiyon, 'f' ve 'F' harflerinin beraberinde yer alan bir çift parantez ile ifade edilmekte ve bu parantezler arasındaki yer, argümanın doldurması gereken boşluğu; genel olarak " $\epsilon f(\epsilon)$ " ifadesi ise fonksiyonun değer alanını sembolize etmektedir (Frege, 2008, s. 9).

Yargıdaki 'Mantıksal Form'dan 'Doğruluk Değeri' Problemine

Frege, tümcelerın aldıkları doğruluk değerini, onların gönderimi olarak saptamış ve 'doğru' ya da 'yanlış' değerinin kendisini de bir 'nesne' statüsünde görmüştür. Fakat " $2.x^3+x^3$ " gibi tek değişkenli bir ifadeyi pekâlâ " $2.()^3+()$ " şeklinde de yazabilirdik. Frege'ye göre fonksiyonun içeriği ve doğruluk değeri değişse bile değişmeden kalan bu iskelet, tümcenin mantıksal formudur. Burada 'x' ile kast edilen argüman, doğrudan fonksiyona ait olmayıp onu tamamlayan unsurdur. Yani her fonksiyon bir 'x' ile tamamlanmak zorunda değildir. Ancak tamamlanırsa bu ifade, doğruluk değerine gönderen 'doymuş' (*gesättigt*) bir önermeye dönüşür; aksi hâlde fonksiyonun içinde yer aldığı tümce, doğruluk değerinden yoksun kalır. Dolayısıyla fonksiyon, tek başına eksik, tamamlanması gereken, doymamış (*ungesättigt*) bir kavramdır. Fonksiyon boşluğunu dolduran 'x' değeri ise fonksiyonu tamamlayan 'argüman' vazifesini görmektedir (Frege, 2008, s. 5). Argümanın göstergesi ile fonksiyonun ifadesi birbirine benzemez, çünkü argüman, 'nesne' veya 'kavram' olarak kendi içinde eksiksiz bir bütündür; fonksiyon ise boşluklu ve tamamlanmayı talep eden bir iskelete (mantıksal forma) sahiptir. Fonksiyonun bir argümanla tamamlanması durumunda elde edilen sonuca "bir argüman için fonksiyonun değeri" adını veririz (Frege, 2008, s. 6). Sözelimi, " $2.x^3+x$ " fonksiyonunun '1' argümanı için aldığı değer '3' olmaktadır: " $2.1^3+1=3$ ". Fakat bundan başka bir de " $2+x-x$ " veya " $2+0.x$ " türünden, hangi argümanı alırsa alsın fonksiyon değerinin değişmediği ifadeler vardır. Böyle ifadelerde argümanın fonksiyondan bağımsız bir şey olduğunu düşünmek, bizi hataya sürükler. Nitekim " $2+x-x$ " veya " $2+0.x$ " fonksiyonları, '2' sayısına indirgenemez. Daha doğru bir deyişle, bu fonksiyonların değeri bize her zaman '2' sayısını verecek olsa da biz bu fonksiyonlarla '2' sayısını ayırt edebilmek

durumundayız, çünkü fonksiyonel ifade her daim bir argümanla tamamlanmayı talep eden boşluklu bir yapıya sahiptir ki zaten fonksiyonların yüklemsele ifadeler (kavramlar) olarak düşünülmesinin nedeni de budur. Oysa '2' sayısı kendinde hiçbir boşluk ve eksiklik barındırmaz.

Frege'ye göre doymuş bir kavram, bir 'doğruluk değeri'ne gönderen fonksiyondur (Frege, 2008, s. 9). Örneğin " $x^2=1$ " fonksiyonu, '-1' ve '+1' argümanları için 'doğru', bunlar dışındaki tüm değerler için 'yanlış' değerine gönderir. Bu 'doğru' ve 'yanlış' değerlerinin kendileri de bir 'nesne' statüsünde olup kavramsal doğaya sahip fonksiyonun bir argümanla tamamlanması sonucunda kendisine işaret edilen gönderimlerdir. Dolayısıyla '-1' ve '+1'in "1'in karekökü" olduğunu iddia edebilir, bu iki sayı dışında hiçbir sayı için bu iddiada bulunamayız. Örneğin '2' sayısı, "1'in karekökü" kavramının altına düşmez vs. Başka bir örnek üzerinden söylesek: "-1" sayısını, "Karesi, iki katına eşit olan sayıdan bir eksik olan sayıdır" ($x^2=2x-1$) şeklinde tanımlayabiliriz (Frege, 2008, s. 11). Görüldüğü üzere kavramlarla fonksiyonlar birbiriyle örtüşür. Öte yandan önermelerin gönderimi, onların doğruluk değerini (Wahrheitswert) karşıladığı için örneğin " $2+2=4$ " eşitliğinin gönderimi 'doğru' iken " $2+2=5$ " eşitliğinin gönderimi 'yanlış'ı vermektedir. Yani "'4' sayısı, '2+2' ifadesinin gönderimidir" veya "'Londra' değeri, 'İngiltere'nin başkenti' ifadesinin gönderimidir" türündeki ifadelerin yanı sıra "'4' sayısının '2+2' ifadesinin gönderimi olduğu ifade 'doğru'dur" ve "'4' sayısının '2+2=5' ifadesinin gönderimi olduğu ifade 'yanlış'tır" diyebiliyoruz.

Doymuş ve Doymamış İfadelerden 'Değer' Problemine

Frege, nesnenin boşluksuz ve eksiksiz bir yapıya sahip olmak bakımından kendi içinde tamamlanma ihtiyacı duymadığını; fonksiyonun ise tam tersine bir argümanla tamamlanmayı talep eden, boşluklu ve eksik bir kavram olduğunu savunur. Yüklemsele doğadaki fonksiyonlar bir argümanla tamamlanmalarında bildirim içerir ve bir doğruluk değerine gönderir. Yukarıda da ifade edildiği üzere özel adların anlamı ve gönderimi arasında yaptığı ayrımın bir türevini de yargıların anlamı ile gönderimi arasında yapan Frege'ye göre yargının anlamı, onun dildeki ifadesi iken gönderimi (g) ise aldığı doğruluk değeridir. Frege'ye göre, kaplamı boş küme olmayan her kavram, değerler alanına sahip (doymuş) bir kavram olarak bir fonksiyon değerine göndermekte ve bu değerler üzerinden fonksiyonun doğru mu yoksa yanlış mı olduğu belirlenmektedir. Örneğin " $f_{(x'in başkenti)} \rightarrow y$ " fonksiyonu, 'x' bileşeni yerine 'Türkiye' değerini aldığı anda eğer fonksiyon, 'Ankara' sonucuna (fonksiyon değerine) gönderirse 'doğru'; 'Ankara' dışında herhangi bir değere gönderirse 'yanlış' kabul edilmektedir. İşte burada fonksiyonun değerler alanını ('x' bileşeni yerine gelen unsurları) 'fonksiyonu tamamlayan argümanlar' statüsünde gören filozof, fonksiyonun alacağı doğruluk değerini (gönderimi) de bu argümana göre belirlemekte; 'doğruluk değeri'ne 'gönderim'; 'fonksiyon değeri'ne 'düşünce'; 'fonksiyon boşluğunu tamamlayan değer'e ise 'argüman' demektedir. Yani bu örnek üzerinden söylediğimizde " $f_{(x'in başkenti)}$ " fonksiyonu, 'Türkiye' argümanı için 'Ankara' fonksiyon değerine gönderdiğinde önerme 'doğru', aksi hâlde 'yanlış' olmaktadır.

Öyleyse Frege'de karşılaşılan üç farklı 'değer' (Wert) vardır ve terminolojik açıdan bu üç farklı 'değer', üç farklı terimle karşılanmadığı için bir anlam karmaşası yaşanmaktadır. Oysa Frege bu sorunu şöyle çözebilirdi: " $f_{(x'in başkenti)}$ " fonksiyonu, 'Türkiye' argümanı için 'Ankara' düşüncesine (Gedanke); 'Ankara' düşüncesi için bu ise fonksiyon, 'doğru' değerine göndermektedir. Yani fonksiyon bileşeni olarak 'x' yerine kullanılan değer, 'argüman'; argümana göre fonksiyonun işaret ettiği unsur, 'fonksiyonda içerilen düşünce'; fonksiyonun içerdiği düşünce üzerinden belirlenen doğruluk değeri ise 'değer' veya 'gönderim' olarak kullanılabilirdi. Eğer Frege bu yolu izleseydi, bahsi geçen sorun peşinen çözülmüş olacaktı. Yani Frege felsefesinde 'değer' teriminin hem fonksiyon boşluğunu dolduran 'değer', hem doymuş fonksiyonun işaret ettiği 'fonksiyon değeri', hem de bu fonksiyon değeri üzerinden belirlenen, yargıya ait 'doğruluk değeri' olarak üç farklı anlama gelecek şekilde aynı terim

üzerinden 'değer' olarak ifade edilmesi, anlam karmaşasına yol açmaktadır. Bu üç ayrı 'değer' terimi yerine birincisine 'argüman'; ikincisine 'düşünce' ve üçüncüsüne de 'doğruluk değeri' dediğimizde bahsi geçen anlam karmaşası aşılabacaktır. Bizim burada naçizane önerimiz, sadece 'fonksiyon değeri' konusunda olup 'fonksiyon değeri' yerine 'düşünce' demenin daha doğru olacağı yönündedir. Nitekim Frege, fonksiyon boşluğunu dolduran 'değer' için zaten 'argüman' yakıştırmasını yapmış; keza doymuş fonksiyonların gönderimde bulunduğu 'doğru' ya da 'yanlış' unsurlarına da 'doğruluk değeri' demiştir. Burada tek sorunlu ifade, doymuş bir fonksiyonda, fonksiyonun boşluğunu dolduran argümana göre belirlenen 'fonksiyon değeri' konusundadır ki bu değeri 'düşünce' olarak nitelememiz hâlinde zaten hem 'değer' sözcüğünün birden fazla anlama gelecek şekilde kullanılması sorunu aşılmış olacak; hem de Frege'nin kendi kuramı bağlamında tutarlı bir açıklama geliştirilmiş olacaktır.

Daha önce de ifade ettiğimiz üzere "Frege, düşünceleri, bir önermenin 'doğru' ya da 'yanlış' olabilme koşulu olarak belirlemiş ve gönderimi olan her önermenin bir düşünce içerdiğini, fakat anlamlı olan her önermenin bir düşünceye sahip olmak zorunda olmadığını söylemiştir (Tarhan, 2019, s. 244)". Ancak başka bazı metinlerinde de düşünceyi tümce anlamına bağımlı kılarak kendi kuramı açısından çelişkili bir söylemi benimsemiştir. İşte tüm bu karışıklığı giderecek mütevazı bir öneri olarak Frege'nin 'fonksiyon değeri' kavramının 'düşünce' olarak anlaşılması durumunda, bahsi geçen sorunun çözüleceğini savunuyoruz. Nitekim 'fonksiyon değeri'nin 'düşünce' olarak görülmesi durumunda Frege'nin, birbiriyle çelişkili gibi görünen şu iki beyanının aslında beraberce doğru olabileceği anlaşılacaktır:

Tümcenin içerdiği düşünce, tümce anlamının bir parçasıdır.

Tümcede içerilen düşünce, tümce anlamına ve önermeyi tamamlayan argümana bağımlıdır. Fonksiyon değeri olarak düşünce ise fonksiyonu tamamlayan argüman üzerinden belirlenmekte, dolayısıyla tümcenin anlamı, içerdiği düşünceyi tayin etmektedir.

Doğruluk değerine sahip tüm önermeler, bir düşünce içerir.

Bir fonksiyonun 'doğru' ya da 'yanlış' olabilmesi, bir argümanla doldurulmuş olmasına bağlıdır. Argümanla tamamlanan önermeler, o argümana göre aldıkları 'fonksiyon değeri' üzerinden 'doğru' ya da 'yanlış' diye nitelenir ki, burada bahsi geçen 'fonksiyon değeri' de 'düşünce'den başkası değildir. Dolayısıyla 'doğru' ya da 'yanlış' olan tüm önermelerde bir 'düşünce' bulunurken doğruluk değerinden yoksun önermeler herhangi bir içerik barındırmaz. Ancak bu gibi gönderimsiz önermeler, doğruluk değeri alamamasına ve bir düşünce içermemesine karşın anlamlı olabilir. Frege, doğruluk değerinden yoksun, fakat hakkında konuşulabilir anlamlı yargıların, tasarımlarla ilgili olduğunu düşünmekte; tasarımları, nesnel bilgi üreten mantık ve aritmetik gibi alanların dışında tutmaktadır. Hiçbir doğrulanabilir iddia öne süremeyen bu anlamlı ama gönderimsiz ifadeler, kaplamı boş küme olan kavramlar hakkındadır. Bu düşüncemizi yine yukarıda verdiğimiz " $f_{(\text{Türkiye'nin başkenti})} \rightarrow \text{Ankara}$ " ve " $f_{(\text{Türkiye'nin başkenti})} \rightarrow \text{Antalya}$ " örnekleri üzerinden açıklayacak olursak:

1) Fonksiyonun gönderimde bulunduğu iki 'doğruluk değeri': 'Doğru' & 'Yanlış'

- " $f_{(\text{x'in başkenti})}$ " fonksiyonunun 'Ankara' sonucu için 'doğru'; 'Antalya' sonucu için 'yanlış' kabul edildiği yerde bu 'doğru' ya da 'yanlış' unsurlarının 'değer' statüsü Frege tarafından 'gönderim' olarak nitelendirilmektedir.

2) Fonksiyonun boşluğunu dolduran 'x' değeri: 'Argüman'

- " $f_{(\text{x'in başkenti})}$ " ifadesinde 'x' değeri yerine getirilen argüman, 'Türkiye'dir.

3) Fonksiyonun 'doğru' mu 'yanlış' mı olduğunu, kendisine göre belirlediğimiz 'fonksiyon değeri':

- “ $f_{(x'in\ başkenti)}$ ” fonksiyonunun ‘doğru’ değerini almasını sağlayan ‘Ankara’; veya ‘yanlış’ değerini almasını sağlayan ‘Antalya’ vb. (‘Ankara’ dışındaki herhangi bir başka değer) Frege tarafından ‘fonksiyon değeri’ olarak nitelendirilmektedir.

Bizim ‘değer’ terimini üç farklı anlamda kullanan bu muğlak terminolojiyi netleştirmek üzere öne sürdüğümüz öneri ise (3) numaralı maddede söylendiği hâliyle ‘fonksiyon değeri’ni ‘düşünce’ olarak adlandırmak yönündedir. (2) numaralı maddede zaten fonksiyonu tamamlayan değer, ‘argüman’ olarak farklı bir terimle ifade edildiğinden sorun yoktur. Keza (1) numaralı maddede de fonksiyonun gönderimde bulunduğu ‘doğruluk değeri’ ile fonksiyonu tamamlayan ‘argüman değeri’nin kast edilmediği açıktır. Öyleyse “ $f_{(Türkiye'nin\ başkenti)} \rightarrow Ankara$ ” önermesinde argüman, ‘Türkiye’; önermede içerilen düşünce, ‘Ankara’ ve ‘doğruluk değeri’ de ‘doğru’ iken; “ $f_{(Türkiye'nin\ başkenti)} \rightarrow Antalya$ ” önermesinde tamamlayıcı argüman, ‘Türkiye’; önermede içerilen düşünce, ‘Antalya’ ve önermenin ‘doğruluk değeri’ de ‘yanlış’tır. Aksi hâlde bu üç unsuru da aynı terim üzerinden ‘değer’ adı altında ifade etmek, Frege’nin ‘fonksiyon–argüman’ ayrımını anlaşılabilir hâle getirmektedir. Bu nedenle bu kargaşayı önlemek üzere bizim önerimiz, Frege’nin ‘değerler alanı’ dediği kavram kaplamını, ‘argüman’ terimiyle nitelemek; fonksiyonun aldığı argümana göre belirlenen içeriğini ‘düşünce’ olarak; fonksiyonun içerdiği düşünceye göre belirlenen doğruluk değerini ise onun ‘gönderim’i olarak adlandırmak yönündedir. Burada ‘argüman’ ile tikel bir değerden söz edilebileceği gibi fonksiyonun ‘x’ bileşeni yerine getirilebilecek tüm değerler alanı olarak bir değerler çokluğundan da söz edilmektedir. “ $F_{(x'in\ başkenti)} \rightarrow y$ ” ifadesinin ‘x’ değeri uyarınca ‘y’ argümanı için gönderdiği ‘doğru’ ya da ‘yanlış’ ise ‘fonksiyonun gönderimi’ olarak önermenin ‘Bedeutung’una karşılık düşmektedir. Ayrıca fonksiyonun bir argümanla doldurulup doldurulmamasından bağımsız olarak $f_{(x)}$ formunda ifade edilen her önerme, dilde bir anlama sahip olabilir, çünkü anlam, fonksiyonun tamamlanıp tamamlanmamasından bağımsızdır. Fakat önermelerde gönderim, önermede içerilen ‘düşünce’ye; ‘düşünce’ ise tümce anlamına bağlıdır. Ancak bu demek değildir ki her anlamlı tümce, bir ‘düşünce’ içermek zorundadır. Anlamlı olup düşünce içermeyen, dolayısıyla da hiçbir doğruluk değerine sahip olmayan önermelerden de söz edilebilir. Fakat ‘doğruluk değeri’ alan her önerme, hem bir tümce anlamına sahip olmak, hem de bu anlama bağlı bir düşünce içermek zorundadır. Öyleyse ‘değer’ kavramının çok anlamlı kullanımından kaynaklanan terminolojik kargaşa, bizim önerimiz doğrultusunda şu şekilde çözümlenmiş olacaktır:

“ $f_{(x'in\ başkenti)} \rightarrow y$ ” için:

‘x’	‘Argüman’ (<i>Argument</i>)
‘y’	‘Düşünce’ (<i>Gedanke</i>)
‘Doğru’ / ‘Yanlış’ Değeri	‘Gönderim’ (<i>Bedeutung</i>)
“ $f_{(x'in\ başkenti)}$ ”	‘Anlam’ (<i>Sinn</i>)

SONUÇ

Bu makaleyle, Frege felsefesindeki 'fonksiyon-argüman' ayrımını; hem 'anlam-gönderim' hem de 'kavram-nesne' ayrımları üzerinden değerlendirmeyi ve 'fonksiyon-argüman' ayrımı için başat konumda olan 'değer' teriminin Frege'deki değerlendirilme biçimini ele almayı denedik. Makalenin esas amacı, 'değer' teriminin çok anlamlılığından kaynaklanan anlaşmazlığın bertaraf edilmesi olduğundan, amacımıza uygun olarak bu sıkıntıyı giderecek bir öneride bulunduk ve bu önerimizle daha önce Frege'nin düşünceler konusunda yaşadığı açmazla ilgili yazdığımız "Frege'de Yargıların Formel Mantıksal Analizi ve Düşünceler Üzerine" (Tarhan, 2019) başlıklı makalenin es geçmiş olduğu terminolojik karmaşayı derinleştirip o makaleyi tamamlayıcı ikinci adımı atmış olduk. Bu amaçla 'değer' teriminin 'fonksiyon değeri' anlamındaki kullanımı için 'düşünce' kavramını önerdik ve bu önerinin, Frege'nin düşünceler hakkındaki görüşleriyle çatışmadığını, bilâkis düşünceler konusunda söylediklerini tutarlı bir biçimde desteklediğini ortaya koyduk.

Yüklemisel yapıdaki önermelerin 'fonksiyon-argüman' ayrımı üzerinden sembolik bir ifadesini ortaya koyan Frege, 'Kümelere Kuramı' üzerinden temellendirdiği sayı anlayışına paralel biçimde 'fonksiyon-argüman' ayrımını da önermenin bildirim talebi, bildirimi tamamlayan argüman ve tamamlanmış fonksiyonun karşılık geldiği doğruluk değeri gibi unsurlara dayandırarak açıklamış; bu kavramları yine 'kavram (*Begriff*) – kaplam (*Umfang*)' ilişkisi üzerinden temellendirmiştir. Nitekim Frege, birinci düzey kavramların, nesnelere; ikinci düzey kavramların ise kavramlardan oluşan bir kaplama sahip olması üzerinden, kaplamı boş küme olmayan fonksiyonun 'doymuş kavram' olarak adlandırılıp bir doğruluk değerine göndereceğini; kaplamı boş küme olan fonksiyonun ise doğruluk değerinden yoksun kabul edileceğini savunmuş ve bu kavram gruplarını, 'doymuş' ve 'doymamış' kavramlar arasında yaptığı ayrımıyla perçinlemiştir.

Fonksiyonu tamamlayan değerler, 'argüman kümesi'ni oluşturmakta; argümanların 'nesne' mi, yoksa 'kavram' mı olduğundan bağımsız biçimde 'değerler alanı', bir 'nesne' statüsünde görülmektedir. Fonksiyonun 'kavram', değerler alanının ise 'nesne' statüsünde görüldüğü bu yaklaşım, 'fonksiyon-argüman' ayrımının 'kavram-nesne' ayrımına paralel biçimde temellendirildiğini göstermektedir. Benzer şekilde 'anlam-gönderim' ayrımı üzerinden önermelere taşınan 'fonksiyon-gönderim' ayrımı, doymuş fonksiyonların hem bir anlama, hem de bir gönderime sahip olduğunu; doymamış fonksiyonların ise dilde bir anlama gelecek şekilde ifade edilebilir olmalarına karşın doğruluk değerinden yoksun olduğunu ortaya koymaktadır. Bu ayrıma uygun olarak fonksiyonları tamamlayan argümanlar, önermelerde içerilen 'düşünce'yi belirlemekte; önermenin içerdiği 'düşünce' üzerinden de tümcenin doğruluk değeri belirlenmektedir. Bizim bu noktada Frege'nin teorisinde açmak istediğimiz parantez, Frege'nin 'fonksiyon değeri' dediği şeyi 'düşünce' olarak nitelendirmek yönündedir. Böylece Frege felsefesinde 'düşünce'nin, tümce anlamının bir parçası olduğu yönündeki iddia ile doğruluk değerine sahip tüm tümcelerin bir düşünce içermesi gerektiği yönündeki iddia, anlamlı fakat doğruluk değerinden yoksun ifadeleri dışarıda bıraktığı gerekçesiyle eleştirilemez. Çünkü düşüncelerin 'fonksiyon değeri' olarak kabul edilmesi hâlinde şunlar açıkça anlaşılmalıdır:

(1) Anlamlı olan her tümcenin bir düşünce içermesi gerekmez, ancak düşünce içeren her tümce, aynı zamanda anlamlı olmak durumundadır.

(2) Doğruluk değerine sahip her önerme, bir düşünce içermek durumundadır, fakat her anlamlı tümcenin bir doğruluk değerine göndermesi gerekmez.

Ayrıca fonksiyon boşluğunu dolduran değer olarak 'argüman' kavramının, 'fonksiyon değeri' ile karıştırılmaması gerekir. Nitekim Frege'de doğruluk değerleri üzerinden önermeler arasında kurulabilen bağıntıların, önermelerin içeriklerinden (düşüncelerinden) ziyade gönderimleri üzerinden kurulan bir bağıntıya işaret etmesi sebebiyle fonksiyonların doğruluk değerlerini de birer 'argüman'

olarak düşünebileceğimiz yanılığısı doğabilir. Ancak Frege, tek argümanlı, iki argümanlı, eş-düzeyle ve eş-düzeyle olmayan fonksiyon türlerini ele aldığı "Fonksiyon ve Kavram" makalesinde önermelerin doğruluk değerlerini 'argüman' olarak nitelememizin ne denli büyük bir hata olacağını açıkça ortaya koymaktadır (Frege, 2008, s. 20). Dolayısıyla Frege felsefesinde 'fonksiyon – argüman' ayrımı üzerinden yargıların kendilerini gerçekleştirme ve tamamlanmış birer fonksiyon olarak bildirim içerme koşulları, 'argüman değeri', 'fonksiyon değeri' ve 'doğruluk değeri' kavramlarının spesifik analizi üzerinden ortaya konulmakta; 'değer' teriminin üç farklı kullanımından doğabilecek anlam kaymalarını bertaraf etmek üzere Frege'nin 'değer' sınıflandırmasına yeni bir öneri sunulmaktadır: Frege'de fonksiyon boşluğunu dolduran değere 'argüman'; doymuş fonksiyonun gönderdiği 'doğru' veya 'yanlış' değerlerine ise 'doğruluk değeri' denmektedir. Bu noktada birincisi 'argüman'; ikincisi 'doğruluk değeri' olarak nitelendirilen bu iki 'değer' kavramı kolaylıkla ayırt edilebilmektedir. Ancak kendisi sayesinde doymuş fonksiyonun 'doğru' ya da 'yanlış' olarak nitelendirildiği ve fonksiyonun 'ise' (→) bağıntısının sağ kısmına denk düşen 'fonksiyon değeri'nin - 'doğruluk değeri' ile karıştırılmaması adına - 'düşünce' olarak adlandırılması, Frege felsefesinde düşüncelerin neliği konusundaki tüm tartışmaları aşan ve terminolojik buhranı da lağveden bir öneri olarak, makalemizin belkemiğini oluşturmuştur.

SUMMARY

In this article, which analyzes the basic dynamics of Frege's philosophy in the light of distinctions such as 'sense-reference', 'concept-object' and 'function-argument', which we cannot deal with without mentioning them, this article analyzes the Fregeian concept of 'value' and examines how these distinctions are evaluated in the context of proposition and 'value'. Terminological suggestions have been made to eliminate the ambiguities arising from the polysemous use of the term '. The accuracy value determined according to the nonconformity relationship is called 'reference'. In the article, the mentioned distinctions are explained not only in terms of concepts, but also in terms of digital numbers, arithmetic objects and even geometric forms, and the 'equivalence/appropriateness' relationship between synonymous concepts is mentioned. From the meaning-reference distinction, which makes it possible to define arithmetic objects, to the function-argument distinction, the form-content relation in the sentences is examined. Functions with spaces are in the status of concepts that demand completion with an argument. The arguments that complete the functions (filling the function gap) are either in the status of objects or concepts; the function itself is always a 'concept'; The set of arguments that fill the function is generally seen as an 'object'. The philosopher, who makes a classification between concepts based on the concept-extension relationship, defines the concepts that are not an empty set with coverage as first and second level concepts; He determined functions with an empty set (not completed with any arguments) as expressions that lack reference (truth value) even though they can be expressed in a meaningful way in the language. First-level concepts consisting of extended objects and second-level concepts consisting of extended concepts are both in the status of 'saturated/completed/spaceless concepts'. Concepts that do not fall under any object or concept and therefore are empty sets are defined as "unsaturated / incomplete / void concepts" and include expressions about designs. The predicate function gains the truth value in the proposition according to the argument; Although the content and truth value of the sentence may change, it is thought that its logical form remains unchanged. An alternative distinction is also made between the form and content of expressions, based on the said-meant distinction; The mistake of attributing content to contentless symbols is avoided. As a result, in order to make the distinction Frege makes between argument value, function value and truth value clear and not to confuse them, when we say "argument" to the first, "thought" to the second, and "reference" to the third, possible problems are eliminated.

Makale Bilgileri		Article Information	
Etik Kurul Kararı:	Araştırmada veri toplama tekniği kullanılmadığından Etik Kurul Kararı'ndan muaftır.	Ethics Committee Approval:	Exempt from the Ethics Committee Decision.
Katılımcı Rızası:	Felsefe alanında üretilmiş bir makale olduğundan istatistik bir veri ve katılımcı içermemektedir.	Informed Consent:	No participant.
Mali Destek:	Çalışma için herhangi bir kurum ve projeden mali destek alınmamıştır.	Financial Support:	No financial support from any institution or project.
Çıkar Çatışması:	Çalışmada kişiler ve kurumlar arası çıkar çatışması bulunmamaktadır.	Conflict of Interest:	No conflict of interest.
Telif Hakları:	Çalışmada herhangi bir telif hakkı doğuracak görsel vs. kullanılmamıştır.	Copyrights:	No material subject to copyright is included.

Ethical Statement/Etik Beyan: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. / It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited. (Diler Ezgi Tarhan)

Telif Hakkı&Lisans/Copyright&License: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır. / Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Atıf Bilgisi / Cited as: Tarhan, D. E. (2022). Frege Felsefesinde 'Fonksiyon - Argüman' Ayrımının Yargıdaki İşlevi ve 'Değer' Teriminin Çok Anlamlılığı Üzerine. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (48), 243-254. DOI: 10.21497/sefad.1218455

KAYNAKÇA

- Frege, G. (1879). *Begriffsschrift. Eine der arithmetischen Nachgebildete. Formelsprache des reinen Denkens.* Halle: Verlag von Louis Nebert.
- Frege, G. (1885). Über formale Theorien der Arithmetik. *Jenaische Zeitschrift Fuer Naturwissenschaft.* Volume:19. Verlag von Gustav Fischer.
- Frege, G. (1892a). Über Begriff und Gegenstand. *Vierteljahresschrift für wissenschaftliche Philosophie.* Band 16. 192-205.
- Frege, G. (1892b). Über Sinn und Bedeutung. *Zeitschrift für Philosophie und Philosophische Kritik.* 25-50.
- Frege, G. (1971). Ausführungen Über Sinn Und Bedeutung (1892-1895). Frege, G. (1971). *Schriften zur Logik und Sprachphilosophie.* (Ed.Gabriel Gottfried), Hamburg: Felix Meiner Verlag. 25-34.
- Frege, G. (2007). *Aritmetiğin temelleri: sayı kavramı üzerine mantıksal–matematıksel bir inceleme* (H.B. Gözkan, Çev.), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Frege, G. (2008). Funktion und Begriff. Frege, G. (2008) *Funktion, Begriff, Bedeutung. Fünf logische Studien.* (Ed.Patzig, Günther) Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht. 1-22.
- Frege, G. (2020). *Begriffsschrift und andere Aufsätze.* (Ed.Ignacio Angelelli) Hildesheim: Georg Olms Publishers.
- Helmholtz, H. (1887). Zählen und Messen, erkenntnistheoretisch betrachtet. *Philosophische Aufsätze: Eduard Zeller zu seinem fünfzigjährigen Doctorjubiläum gewidmet.* Leipzig: Fues\ ' Verlag, 17-52.
- Kronocker, L. (2012). Über den Zahlbegriff, [*Crelle's*] *Journal für die reine und angewandte Mathematik,* Volume: 101. Nabu Press. 337-355.
- Mayer, V. (2011). *Die Aktualität Husserls.* Freiburg/München: Karl Alber Verlag.
- Tarhan, D.E. (2019). Frege'de yargıların formel mantıksal analizi ve düşünceler üzerine. *Felsefe arkiivi-sayı:51: Genç mantıkçılar ve mantığın yönelimi,* 235-248.